

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації аспіранта кафедри земельного кадастру Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького Занчука Олександра Степановича на тему «Еколого-економічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад», що подається на здобуття освітньо-наукового ступеня доктора філософії, галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність теми досліджень

Інтегроване планування землекористування, яке дозволяє забезпечити баланс між різними потребами територіальних громад у земельних та інших природних ресурсах, а також розвиток сільськогосподарського виробництва за одночасного захисту навколишнього середовища, стало в Україні однією з основних потреб.

Земля – фізичний об'єкт, що має свою топографію та територіально-просторові характеристики. Найширший комплексний підхід включає в поняття землі та природні ресурси: ґрунт, корисні копалини, воду та біоту землі. Ці компоненти утворюють екосистеми, виконують низку функцій, необхідні для збереження цілісності систем підтримки життя і продуктивних можливостей довкілля. Земельні ресурси використовують так, щоб була користь від усіх цих характеристик. Земля має обмежені можливості, тоді як її природні ресурси можуть змінюватися з часом, а також залежно від умов управління ними та їхнього використання. Зростання людських потреб і розширення економічної діяльності чинять дедалі більший тиск на земельні ресурси, породжуючи конкуренцію та конфлікти, і ведуть до нераціонального їх використання. Для того, щоб у майбутньому людські потреби задовольнялися на сталій основі, сьогодні необхідно врегулювати ці конфлікти й прагнути ефективнішого та продуктивнішого використання земельних та інших природних ресурсів.

Інтегроване територіально-просторове планування землекористування – найважливіший практичний шлях досягнення таких цілей. Інтегрований підхід до вивчення всіх видів землекористування дає змогу мінімізувати конфлікти, виробити найбільш ефективні варіанти та пов'язати соціально-економічний

розвиток з охороною та покращенням стану навколишнього середовища, тим самим сприяючи досягненню мети сталого розвитку. Суть такого інтегрованого підходу виражається у координації секторального планування землекористування, пов'язаного з різними аспектами його використання. Отже актуальність теми дисертації Занчука О. С. не викликає жодних сумнівів.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційна робота виконана з урахуванням Стратегії державної екологічної політики України на період до 2030 року (закон України від 28.02.2019 року № 2697-VIII), Концепції Загальнодержавної цільової програми використання та охорони земель, а також згідно з програмою наукових досліджень Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, а саме: в межах НДР «Механізм забезпечення збалансованого використання земель у контексті просторового розвитку територій»» (номер державної реєстрації УкрІНТЕІ 0121U108080, 2020-2025pp.).

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів

Представлена дисертація є самостійно виконаним дослідженням. Дисертантом здійснена спроба переосмислення наявних наукових підходів до планування землекористувань територіальних громад, адаптації та інтеграції закордонного досвіду інтегрованого їх планування для забезпечення сталого розвитку землекористувань та підвищення ефективності його використання. Ретельний аналіз дисертації свідчить, що автором проведено ґрунтовне дослідження теоретичних і методичних засад розв'язання проблеми еколого-економічних основ оцінки інтегрованого планування, запропоновано практичні напрями їх втілення. Опубліковані наукові праці містять положення, висновки і пропозиції, сформульовані особисто автором.

Елементів фальсифікації, плагіату та запозичень, які свідчили б про порушення академічної доброчесності, у дисертаційній роботі Занчука О. С. не виявлено. Використання текстів інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела.

4. Достовірність та обґрунтованість результатів і запропонованих автором положень, висновків та рекомендацій

Поставлені та вирішені в дисертаційній роботі завдання за своїм переліком і змістом є достатніми для досягнення мети дослідження. Проведений аналіз свідчить про змістовний і комплексний підхід автора до виконання цих завдань, які логічно впорядковані відповідно до основної мети роботи. Наукові положення, що формують новизну дисертації, зроблені висновки, базуються на ґрунтовних дослідженнях, що включають аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених, опрацювання значного обсягу відомостей державного земельного кадастру, статистичних даних, а також результати власних наукових досліджень автора. Це забезпечує високий рівень обґрунтованості отриманих результатів.

Задля розв'язання поставлених у дисертаційній роботі завдань використано низку загальнонаукових та спеціальних методів, фундаментальні наукові положення і принципи економічної теорії, економіки земле- та природокористування, прикладні дослідження щодо вдосконалення планування розвитку землекористування територіальних громад. Завдання дисертаційного дослідження виконували із використанням загальнонаукових і спеціальних методів, а саме: монографічного – під час аналізу наявних наукових підходів щодо досліджуваної проблеми, нормативних документів, збірників статистичної інформації; статистичного – при узагальненні статистичних даних, оцінки тенденцій зміни структури землекористування територіальних громад; економічного аналізу – для визначення ефективності планування розвитку землекористування територіальних громад; абстрактно-логічного – для обґрунтування мети, завдань і висновків дослідження.

Результати досліджень, наукові положення винесені на захист, висновки і рекомендації обґрунтовані й відповідають вимогам ДАК України.

Підтвердженням належного наукового рівня результатів дослідження є їхня апробація на науково-практичних конференціях, публікації в наукових фахових виданнях, впровадження наукового доробку дисертанта у практику, що засвідчується відповідними документами.

5. Ступінь наукової новизни отриманих результатів

Дисертаційна робота містить наукову новизну, яка представлена у вигляді конкретних положень, що стосуються обґрунтування теоретичних, методичних та практичних аспектів і рекомендацій щодо еколого-економічних та інституційних засад інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад. Основні положення наукової новизни полягають у наступному:

вперше:

- об'єднано систему інтеграції ландшафтного і землевпорядного планування, шляхом формування еколого-рекреаційного каркасу з підпорядкованими одиницями природних і рекреаційних ресурсів та деталізацію структури землекористування громад за типами (підтипами) для забезпечення раціонального та ефективноно їх функціонування;

удосконалено:

- логічно-змістовну структуру моделі системи планування землекористування, яка на відміну від наявної, охоплює такі додаткові елементи: «Інтегроване планування розвитку землекористування», «Зонування земель» та «Оцінку результатів наявного та проєктного землекористування»;

- методичний підхід інтегрованого планування землекористування, який, передбачає: 1) спільність методичних інструментів, які використовуються для побудови просторової організації земельних та інших природних ресурсів; 2) комунікативний процес, до якого залучаються всі суб'єкти землеохоронної та землегосподарської діяльності на території планування;

- критерії й показники формування модельних територіальних об'єднаних громад, які охоплюють: площадні, екологічні, соціальні, економічні та вартісні показники;

- методичний підхід визначення інтегрального індексу (Іінт) для оцінки планувальних рішень щодо розвитку землекористування, у тому числі збалансованого, в межах територіальних громад;

набули подальшого розвитку:

- методологія об'єднання природних територій і територій залучення

туристів із наявною інфраструктурою для формування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування на відповідних територіях, для підвищення ефективності використання наявних рекреаційних зон;

- землевпорядно-планувальні заходи, які повинні бути реалізовані в процесі інтеграційного планування формування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування;

- методичні підходи оцінки ефективності заходів інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад, які передбачають оцінку екологічної, економічної та соціальної ефективності землекористування за наявного та проєктного використання земель й інших природних ресурсів.

6. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Занчук О. С. Інституціональне середовище інтегрованого планування розвитку землекористування: особливості в зарубіжних країнах та Україні. *Агросвіт*. 2024. № 6. С. 158–167.

2. Занчук О. С. Особливості інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад методом територіального зонування земель. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4056/4091>.

3. Занчук О. С. Особливості планування еколого-рекреаційного каркасу системи землекористування Львівської області. *Землеустрій, кадастр і моніторинг*. 2024. № 2. С. 41–56.

Тези наукових доповідей

1. Занчук О. С., Ковалишин О. Ф. Інтегроване планування територіальних громад в системі управління земельними ресурсами. *Innovative trends in science, practice and education: VII International scientific and practical conference* (Munich, February 22-25, 2022). Germany, 2022. Pp. 97–99.

2. Занчук О. С. Основні завдання інтегрованого комплексного

планування землекористування територіальних громад. *Використання й охорона земельних ресурсів: актуальні питання науки та практики: матеріали Всукр. наук.-практ. інтернет-конференції*, 3 березня 2022 року. Львів, 2022. С. 22–25.

3. Занчук О. С. Етапи комплексного підходу до інтегрованого планування землекористування. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXIV Міжнародного науково-практичного форуму* (Львів, 4–6 жовтня 2023 р.). Львів: ЛНУП, 2023. С. 336–339.

4. Занчук О. С. Сутнісні ознаки інтегрованого планування землекористування в Україні. *Землевпорядна галузь України: здобутки, виклики та перспективи: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції* (Біла Церква, 7–8 березня 2023 р.). Біла Церква: БНАУ, 2024. С. 26–28.

5. Ковалишин О., Занчук О. Інтегроване планування землекористування територіальних громад: нові підходи до розвитку. *Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій: матеріали XXV Міжнародного науково-практичного форуму*; 2024 жовт. 2–4; Львів: ЛНУП; 2024. С. 329–332. URL: <https://repository.lnup.edu.ua/jspui/handle/123456789/18592>

За результатами дослідження опубліковано 8 наукових праць, серед них: 3 статті у наукових фахових виданнях України, 5 публікації в матеріалах науково-практичних конференцій та форумів. За кількістю та якістю наукові праці Занчука О. С., в яких опубліковані результати його дослідження, відповідають вимогам пп. 8 і 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44.

6. Оцінка мови і стилю дисертації

Матеріал дисертаційної роботи викладений у логічній послідовності, доступний для сприйняття. Робота написана літературною українською мовою

в науковому стилі. Таблиці та схеми виконані відповідно до встановлених вимог.

7. Практична цінність результатів дослідження

Полягає в обґрунтуванні рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності управління фінансовим потенціалом сільськогосподарських підприємств, оптимізації їхніх фінансових стратегій і впровадження інструментів стратегічного планування.

Науково-практичні результати дослідження пройшли апробацію і прийняті до впровадження у діяльність підприємств та установ, зокрема:

- пропозиції щодо зонування земель на основі ландшафтного планування як екологічного каркасу ефективного розвитку землекористування територіальних громад та землепорядного планування за типами (підтипами) земель (довідка від 19.03.2025р. № 251 Львівського науково-дослідного та проектного інституту);

- пропозиції щодо оцінки ефективності проєктних рішень інтегрованого планування розвитку землекористувань Павлівського старостинського округу Радехівської міської ради Львівської області (довідка від 2.04.2025р. № 01-29/910);

- результати наукових досліджень щодо підходів до організації землекористувань Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААНУ (довідка від 21.03. 2025р. № 329).

- акт впровадження результатів дисертації у навчальний процес на факультеті землепорядкування та інформаційного розвитку Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького при викладанні дисципліни землепорядне проектування від 07.03.2025р.

8. Загальний висновок та рекомендація дисертації до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді

Дисертаційна робота Занчука О. С. «Еколого-економічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад»

є завершеним науковим дослідженням, виконаним дисертантом особисто, що свідчить про достатній рівень наукової підготовки її автора. Проведені дослідження та отримані результати приносять суттєвий внесок у вирішення питань, які мають важливе значення для економічної науки і практики. Робота містить обґрунтовані й достовірні висновки і пропозиції.

Представлена дисертаційна робота відповідає спеціальності 051 Економіка та вимогам пп. 5, 6, 7, 8, 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. №44.

Дисертація Занчука Олександра Степановича «Еколого-економічні основи інтегрованого планування розвитку землекористування територіальних громад» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 051 Економіка.

Головуючий на науковому семінарі
доктор економічних наук, професор,
в.о завідувача кафедри земельного
кадастру

Руслана ТАРАТУЛА

